

על תרגומי "מקבת"

והחוס ביד מהפיק המזומתה-
 בואו לינו בחיקי רוחות חובלים,
 שוקדי אוון ושוד כמו ארב אין רואה,
 ונקו את מיץ שדי, חלף רוש פתנים!
 בוא ליל עב לוטה בקיטור שאל תחתי,
 לכל יראה צור חרבי מחץ מכותי-
 לא יקרע הרקיע את מפלשי עב,

תרגום ב. נ. סילקינר (1939)

ויקרא: עמדי עמודי, אספי את ידך!
 ינחר גרון העורב המקרקר ומבשר
 ביאת דונקן בצל קורתיו בשעה רעה-
 בואו, רוחות-שאלו, שוקדי מחשבות-דמים,
 לביאשה הסירו מני, ומבוהר-רגלי
 עד דקדודי מלאוני עד שפתי
 אכזריות נוראה! הקפאו את דמי,
 סיגרו שערי רחמי ומבאי-דם
 פן יריגו הנוחם מחשבתי הנוראה
 ופן יפריד בינה ובין המעשה-
 ממקום שם, סמויים מן העין, תארמו
 לרוע-לבי-אדם, בואו, מלאכי-רצח,
 לשדי וחלבי במוריה המירו!
 בוא, ליל-עלטה, והתעטף בעשן-שואל
 השחור משחור ואל ירא סכיני החד
 את מחץ מכותי, ואל יקפיו שמיים
 בעד יריעת הערפל ויקראו: "חדלי, חדלי!"

תרגום ש. צ. דוידוביץ (1946)

צרוז אף העורב
 המקרקר לקראת בואו הרה נורל
 של דונקן אל צל-קורתתי. בואו, רוחות,
 נושאי הגניו רצח, מאשה עקרוני;
 מלאוני מכף-רגל ועד ראש, עתרת
 (הסוף בעמוד 6)

מזיר בתרגומי, כי. הקריאה היא בדי
 ברה הנבונה, מלכר מליכ-מספר בשר
 10 רות המסיימות בחיזוה, ויכר מתוך
 תרגומו שהתחיל את מלאכתו בגנייה
 המלעילית וחזר והתאימה בכשרון לני
 גינת הארץ-ישראלית. על-כך-פנים די
 בודו הוא דיבור עברי טבעי וקצוב,
 אף-על-פי שאינו "מצלע ברמליים יאבר
 15 ביות" (כלשונו של היימן), ואולי דור
 קא משום כך. דוידוביץ שמר על הי
 יאמבוס, אבל הוסיף כמעט בכל שורה
 רגל שישית, כדי שיוכל למסור בה את
 מלאו תוכנה של השורה השקספירית,
 כדרך שעשה גם בתרגומיו האחרים ל-
 שקספיר. על דרכו של ברוידא בחר
 5 גימו מעמידנו הוא עצמו בהערה נור
 ספת" שהוסיף בסוף הערותיו למק
 בת, והו לשוב: "המתרגם ביקש
 לשמור את הפנטאמטר האמבי שבי
 מקור וכן את הסטראמטר הטרוכואי
 שקדברי המכשפות. מה ושם תימצא
 שורה שיש בה טאקט יתר (ביחוד
 5 שקספיר. על דרכו של ברוידא בחר
 במקום שיש שמות לועזיים) אך גם
 במקור אין הקפדה שלמה בעניין זה.
 10 מספר השורות אף הוא גדול במקצת
 מבתקור. העברית דווקא פניה מצד האר
 תיות מטעה, כי רחבת-גורם היא במס
 פר התברות, ליספך המבקש לקיים
 את המיקצב המקורי בלא לאבד טיפה
 משמעות, אין לפניו דרך אחרת. אך
 15 אין הוא מוסיף אלא משל שקספיר."
 שאלה גדולה היא, אם אמנם ראוי
 לקיים בעברית את המיקצב של המ
 קור, שהרי לעתים קרובות רושמו של
 שיר, ולא רק ככתבו וכרוחו אלא אף
 לשמע-אזנו, נמסר על העד הטוב כדור
 תר דוקא בשוני-מיקצב, כדרך שהני
 דיל לעשות ביאליק במערכה הראשונה
 של "ויליוס קיסר". אבל דרכו של
 ביאליק אינה פתיחה במובן לפני כל
 5 כתרגמו. והדרך הנוחה יותר היא דש
 מור על המיקצב המקורי, על אחת
 כמה וכמה כשנו היא אופנת-דורות.
 בתרגום ממין זה, היינו לפי אופנת
 הדור, דומה שיטתו של ברוידא לשי
 טתו של אלהימן, אלא שהאחרון
 נהגו יותר במידה של חירות בתרגומו,
 ואילו ברוידא מבקש "לא לאבד טיפת
 משמעות".
 נתבונן עתה בקטע של דברי לידי
 מקבת א' תמונה ה' במקור ובאביבעת
 התרגומים:

ה תרגומיה "מקבת" מאת שקספיר
 ה מנחה לפנינו בארבעה תרגומים.
 על עמדה-שער של התרגום הראשון ב'
 זמן שיצא לאור בשנת תרמ"ג (1883),
 כתבו לאמור: "מקבת, חזות קשה"
 הכינה גם הקרה המליץ האנגלי
 ששקספיר העתיקה ללשון אשכנז המ'
 לית הנשגב מירודין פאן שילדנר, יצ'
 אשכנזית לעברית העתקתיה אכזי יצא'
 בארבי, שלושת התרגומים האחרים
 נעשו כולם מן המקור האנגלי. תרגו'
 מן של ב. נ. סילקינר יצא לראש ב'
 לאור בשנת תרצ"ט, היא שנת פרוץ
 מלחמת-העולם השניה, בהוצאת אברהם
 יוסף וסטבל, ורשה. ונתמרטם לא'
 סמבר שנות כפרך הנוול של טרגדיות
 שקספיר, שהופיע בתוצאת "עם הספר"
 הליאביב 1962 (תשכ"ב); והתרגום ל'
 ש. צ. דוידוביץ יצא לאור במספרי
 חרשיש, ירושלים תשי"ז; ותרגומו של
 אפרים ברוידא נתמרטם בהוצאת שוק'
 ירושלים והליאביב תשי"ד (1954).
 קטע של 152 שורות ממערכה ד'
 תמונה א' מירטם שאלו שהטריח-הסבסב
 בתרגומו שלי בירחון "ביתר", חוברת
 ב', שבט תרצ"ג. ראוי לצין שהיה ראי
 שון בספרות העברית לדברי לידי
 מקבת המפורסמים שבמקורה א'
 תמונה ה' מצוי בשיר "על ויסירא"
 מאת מיכה יוסף לבנטון (תקפ"ח-
 הדי"ב), ואלו דבריה של יעל שם:
 "סוד מני מחדו / בוא רצח יעלה
 מעמיק השחתה; / גרש חוס מלבי, כל
 חון ונחת / מלא בחמת נתן לבי
 הממים, / במעילך כסני, במעיל הדי
 מיה, / ובשר לבי הסר ותנה בו אבן /
 כל ישמע קול הוי וחגינה לא יבן, /
 על עיני שים קדרות לבלי תחגינה /
 את מפעל ידי חבדך העשניה, / ופתנה
 ראשן נא יהמו ל'שרוק / ודמי חלל
 זה עוד רגע ילוקי".
 בארבע תרגם את "החזות הקשה"
 כדרך המשכלים במשקל הברבור (11)
 הברות בשורה מלבד שהאיים נעים הי'
 טפים), אבל לא שיה את שמות "המ'
 דברים" (הנמשות הפועלות) לשמות
 עבריים, כדרך שעשה לפניו סאלקינסון
 במחזות-התווה. איתואל הכושי" (א'
 תל) ו"רם ויעל" (רומיאו ויוליה),
 וכמו שעשה אחריו יעקב הלל עלקינר
 ב"מוטר סוררה" (היא הקומדיה)
 (The Taming of the Shrew). סילקינר

ה מקור

The raven himself is hoarse

That croaks the fatal entrance of Duncan
 Under my battlements. Come, you spirits
 That tend on mortal thoughts, unsex me here;
 5 And fill me from the crown to the toe, top-full
 Of direst cruelty! Make thick my blood,
 Stop up the access and passage to remorse,
 That no compunctious visitings of nature
 Shake my fell purpose, nor keep peace between
 10 The effect and it! Come to my woman's breasts,
 And take my milk for gall, you murdering ministers,
 Wherever in your sightless substances
 You wait on nature's mischief! Come, thick night,
 And pall thee in the dunnest smoke of hell,
 15 That my keen knife see not the wound it makes,
 Nor heaven peep through the blanket of the dark,
 To cry, Hold, hold!

תרגום יצחק בארב (1883)

ינחר גרון העורב, אשר התענד
 לקרוא מבוא דונקן בצל קורתתי למותי.
 בואו הרוחות כולכם, הזורעים
 בלב זימות דם! ומאישת הסירוני!
 מקדקודי ועד בוהן רגלי את חמתי
 נמרים מלאוני! העיבו את דמי,
 ובעד הנוחם חישמו את חדרך;
 פן בדפקי במוסרו יהפוך עלי לפי,

חנה רובינא בתפקיד לידי מקבת (1954)

על תרגומי "מקבת"

(סוף מעטור 5)

פראות אכזריות! דמי הקרישו!
 סיכרו מבוא ומעבר לרחמים,
 לכל ימינו, באקראי, רחשי המלת,
 מוזימי האיומה, ולכל יפחדו
 בינה לתכליתה: אלי שדי מא בואו,
 וחלבי המרו, הו, מלאכיררצה,
 בכל אשר ימיתני, סמוי מעין,
 לרשע שבטבעו, בוא, אישון הליל,
 עטה הימרות עשן במיא התופת,
 לכל תראה מאסלתי במצע
 אשר תמצע, ובל יציץ מרוס בעד
 העלטה, לקראו: הרפי, הרפי!"

תרגום אפרים ברידא (1954)

ניח אף גרון עורב
 יצרח בואו המר והנמחר של דונקן
 בצל ביתי- בואו הרוחות,
 שומרי וממי דמים! עשוני לאישה,
 מראש ועד קירגול, עד לכלי
 הכיל, מלאוני אכזריות-אימה;
 עבו דמי, היסמו שערי רחמים,
 לכל יפקוד אותי מוסר הלב
 לעקור מוזימתי וזה, לכל
 יתן דמי לה עד העשיתה!
 חו בואו אל שדי, שדי אשה,
 ולמריחה תנו חלבי, צירי הרצח,
 באטר הנכס, דמויות סמויות מעין
 אורכות לודון-לבנו, בוא, עב-לילה,
 בשחור אדי שאול החכס, לכל
 תראה חרבי המות מחצת,
 לכל יציץ מרוס מסות האופל
 לקראו: הרפי, הרפי!"

בקריאה רצופה עושה רושם מריל
 הנוסח המהיר והמוכן של סיליקר.
 הישג נאה בשביל תרגום מסרי זיא
 הניסח של ברידא, אבל חבל שהיא
 מדקדק באימבוס אפילו יותר מן הימ
 קורן בן בשי 1, בתחילת ש' 3 (המ)
 תרגם שם לב רק להפניה שבאמצע
 (השויה). אני מתייק לו טובה שניקד
 את ההספספ ב"שערי רחמים", כדי
 לשבור במקצת את המונוטוניות שב
 רגללים יאביות על טהרתן.
 תמה כמה דיבורים תנמיים בשלר
 שת התרוממים שנעשו מן המקור ה'
 אנגלי (כולם מן המערכת הראשונה).
 Present fears are less than
 horrible imaginings (1, 3).

מפחד אמת קשים שבעתים ביצתי
 הדמיון (סיליקר).
 סכנות שבהנה קלו נמוראי דמיון
 (דיוויבין).
 מחדו ממש קלים הנם מהתיווח
 אימה (ברידא).
 There's no art, to find the
 mind's construction in the
 face (I, 4).
 מי חכם ויקרא תעלומות לב אדם
 בהלקת פניו? (ס).
 אין כל עצה לתכון את רוח האדם
 סתור קלסתר פניו (ד).
 מי החכם יתכון את מערכי הנפש
 בפניו? (ב).
 What thou wouldst highy,
 that wouldst thou holly (I, 5).
 אשר תאמה נמשך מאוד, אותו תא'
 תה בקדושה (ס).
 את שתאמה לך כמנושד, תאבה בו
 רק במקדש (ד).
 אשר בכלמאוד תראה, בדרך של
 כבוד תרצה (ב).
 To alter favour, ever is to
 fear (I, 5).
 מינם משתנים חרדת-לב מתנים (ס).
 שינוי-מינם יעיד תמיד על לב ירא
 (ד).
 שינוי-פנים סימן למיקריכיים (ב).
 False face must hide what
 the false heart doth know
 (I, 7).
 מינם כחשים מצמוני לב כחש
 מסתוים (ס).
 מנישקר יתחור לבישקר מראוי (ד).
 מינם כחשים ללב כובד סרגוד (ב).
 מינם כחשים בתרגומו של סיליקר
 הוא קלאמבור ל"בגים כחשים" שבי
 ישעה ל' פ. כבלל, אבל סיליקר
 בחרת מאוד הסמיכות של תרגומו ל'
 מקרא: ויילול ברידא גוסל גם מרבי
 דילסנאי אחרים.
 נסמים בקצע קטן מוכרי מקבת ב'
 מערכת ד' תמונה א' בתרגומו של
 שאול שטרנובוסקי. יש לקרוא תרג' מ'
 יפה זה שרחה השוד תוססת בו בכני
 צוה בניגיה המלמית. יש לה לשים
 לב שהמתרגם לא חש להחליף את
 היאמבוס באפסיראזיס, ומינס אל
 שורה במלה בת הברה אחת, הוץ
 מסורה 11, כדי ליתן תוקף לדבור
 ולתחבוב:
 מקבת:

לא יקוז הקץ
 מי יפקוד על יער ויצוה לעני:
 עקור שרשוד מאנץ - אך טוב
 בתשרי המבשר- עוד ימים לרוב
 ית- מסקבת ויוון, כי לא
 ימים ראש
 כל מורד וקושר עד לא קס
 הבריט
 יבוא עריבונם, ומקבת השב
 יאסוף אל עמו, כי יקץ לו קץ
 ופקודת לב אדם בשעתו, אך
 נכספת נפשי ולבי מאד יך
 לדעת (אם אך ביכלתך לגלות),
 האמנם עתידה המלכות היות
 לצאנאי בנקז
 החכספות:
 אל העמק שאלה.
 מאמר זה הוא פרק מתוך מסה
 סליפה על תרגומי שטקספיר ל'
 חנוך קלעי
 עברית.

שפתי, וברידא נוהג כאן חירות ישה
 ואמר: עד לכלי הכיל. בש' 6
 מדבר בארץ בעקבות שילר על "החח
 נמרמי", סיליקר אימר במשנות. אבי
 וריות גוראה: דיוויבין מצרף צירוף
 משונה: "פראות אכזריות"; ברידא -
 אכזריות-אימה, קלאמבור לביטוי
 אכזריות-אימה ושפתי" שבמילי
 כיון, ד' הביטוי "העיבו את דמי" שא
 זל בארז בש' 6 הוא מובן מוסעה,
 ונבונים "עברי, הקרישו", הקספאר, י
 שאול האחרים. שורות 7-9 בוצר
 בארז הן תרגום מדויק ונאה ביותר
 לנוסח של שילר. סיליקר וברידא
 מדברים על "שערי רחמים" (שערי
 רחמים לא נצטלו). היפוד של דווי-
 בין בש' 6 שולל כל אסוציאציות.
 ושורות 7-9 מחזיקות מאחץ צד
 הקרא, שכן הגלים "רחשי המלתי-
 שאנן אלא חנה על "רחמים" שב
 שורה שלפניה ומסורה של המלה אה
 לפני "מוזימי האיומה" מקשים על
 התנגות של הכשפת. כנגד "שערי ית
 מוס" כתבו סיליקר וברידא לאחר-
 מכן "רחמים" ו"מוסרי-חלבי", שיש בהם
 גוף-הוראה חדש- הנוסח של סיליקר
 ודיוויבין, המדבר בש' 9 (א 9-10)
 על הפרדה בין המחשבה ובין המעשה,
 הוא מרוקן יותר מן הנוסח הנהגה ה'
 הרפשי של ברידא: לכל יתן דמי לה:
 עד העשיתה. היסוף סדר-הדברים ל'
 כי האנגלית בשורות 10-12 אבל
 בארז וסיליקר מקל על והבנה. יאילו
 אצל דיוויבין (10-13) וברידא
 (11-14) הנוסח קשה, ה-thick
 דומה שהוא באמת. ליל עלמה" כז'
 נמו של סיליקר, על-מיל-מינס לא
 "עב-לילה" בתרגומו החדיק (מתנת
 המבוקש) של ברידא. כש' 14 מוסר
 סיליקר: יתובט "סמיני התדו" בארז
 וברידא כותבים: "ארבי" ודיוויבין
 מאבאלי. בארז וסיליקר כותבים:
 "מחץ מכתרי, ברידא: "המחץ מחצתי,
 ודיוויבין: "במצע אשר תמצע" (מוסיק.
 אהל חוזה) את הקריאה שבשורה ה'
 אחרונה מתרגם בארז: "עמי עמי,
 אסמי את ידו" סיליקר: חולל, תריל'
 ודיוויבין וברידא: "הרפי, הרפי".

כל המתרגמים השתולו לחקות ב'
 שתי השורות הראשונות את קרי-
 של העורב עלידי-משחן בצללי ריש
 בכמקור. חוץ מדיוויבין, המרוב על
 צריות העורב, נקטים כולם לדין
 "ניח גרון העורב, ההולם יותר את
 רוחה של העקבית. יש להודו ולהגיש-
 כי המתרגם סווק בצורתו הרי זה
 בראי, למרבה הצער, מרובים אצטו
 בזמן האחרון תרגומים מעין אל אפי
 לו בתורתיהם של ספרים (למשל,
 "היון סוסים" במקום "מעין ית-
 בבוש האור" במקום "השנת האר'
 שרי". ענכי זמ" במקום "עברי ריש",
 "עולם תרשי" במקום "עולם היש"
 "הודו" ו"כובע באלו הרבה" מן מדבר
 דיוויבין על "בואו הרידגיל, אבל
 "הרפי" מצוי רק בוקמה: "היום הרת
 עלמה" והתרגומים האחרים ל'
 entrance - "מביא דונקן למתחי
 (בארז בהשפעת שילר). ביאת יונקן
 בשעה רעה" (סיליקר) - ביאת המד'
 והנמחר" (ברידא) - "הם צריים ר'
 תו, את הביטוי here me aaxans
 שבשורה 4 תירגם בארז: "ומאשה
 פסיוני, כמו שאמר, וימטה מבני'
 רה" (מלכים א', ס"ה, י"ג). בגולל ה'
 שוקטב כתב דיוויבין "מאשה עקרוני".
 אבל העיר ב"הערות וביאורים" שבי
 סוף תרגומו, כי במקור "עשוני אל-
 אשה" ואמנם כותב ברידא, עשוני
 לאישה", כמו לא-אל ולאיבר וכו'.
 באלה. אבל כיוון שכתוב במקור here
 תגשר לו הדבור לסיליקר באלו לתי
 די מקבת מורה באצבע על למה, ול'
 שכן הוא אמר: "לכאשה הסירו
 מני", דומה שיש כאן משום עיוון
 מציור הנס וההמוני שבפיה של ה'
 בצורה. אבל וסיליקר מרבים כשי
 5 על קקוד ובחן-הרגל בכמקור, יא'
 לו דיוויבין וברידא מדברים על ראש
 וכדירגל כלפיה המסובלת כעצרת.
 את המלה top-full לא תירגם ש'
 ליל לנמימיה, וממילא אינה מבינה
 אצל בארז. מתירגם של דיוויבין "נת-
 רת" - חדוק. סיליקר אימר "עד